

עין משפט
גד מצוה

צַבֹּט א מ״י פ״ג מה' שנים ה' י טוֹשֵׁעַ ח״מ סימן קע ענין ב:
ק ב מ״י פ״ו מהלכות גולה הלכה ה' י ופ״א מהלכות זביה וזמנה ה' ג סג ענין עג טוֹשֵׁעַ ח״מ סף רעג פטרי גן וסימן שע ענין ד:
קא ג מ״י פ״ו מה' גולה ואפדה ה' י עג ענין עד טוֹשֵׁעַ ח״מ סימן ער ענין א:
קב ד מ״י פ״ו מהלכות גולה הלכה ה' י סג ענין עד טוֹשֵׁעַ ח״מ סף רעג פטרי טז וסימן שע ענין ד:
קג ה מ״י פ״א מהלכות מתנות עניים ה' ט ומ״י פ״ו מהלכות ע״ז הלכה ה סג לאין רפד וטוֹשֵׁעַ י״ד סימן קנא ענין ג:
ק ד מ״י פ״ד מהלכות כרתות הלכה ו סג ענין פו טוֹשֵׁעַ ח״מ סימן קע ענין ג:
ק ה מ״י שע ה״ה סג שס טוֹשֵׁעַ ח״מ סף קסו ענין ח:
קו ט מ״י פ״ב מה' תפלה הלכה יט סג ענין יט טוֹשֵׁעַ ח״מ סימן קנא ענין ו:
י נמי שס טוֹשֵׁעַ שס ענין טז:
קז ח טור ש״ע שס ענין ח:

מִוֶּסֶף תּוֹסֵפוֹת

א. ולא מיסביר לדרוש הפסוק הזה להרגיל יפה. שיתן עינו בחלק יפה. דל״ש סימן כ. ב. שנים עסוקין במלאכה. מוס' הלש״. ג. ואכתי מאי רבותיה, הא משמע הכא דאסור. שס. ד. ואפ״י לא קרא לפני כהן. שס. ה. ואילו היה לו יכול לקרות שני בלא כהן לא היה מפעילו לכהונה. שם״ל ס״י ל״ד. ו. לוי. מוס' כמותות שס. ז. וא״כ בירוד שקרא לפני כהן וקרא אחריי מתורת לוי. מאיר. ח. לשון מוס' הלש״. ואותה ברייתא נמי נשנית קודם. ט. לישב. מוס' הלש״. דן׳הא איכא חיזור בברכות. רענן שקשקש.

מִוֶּסֶף תּוֹסֵפוֹת

פסקי רי"ד

בבית ישן מפני דרכי שלום. בור שהוא קרוב לאמה מתמלא ראשון מפני דרכי שלום המצוה. בור שהוא קרוב לאמה מתמלא ראשון מפני דרכי שלום מצודות היה ועופות ודגים בן כהן גזל מפני דרכי שלום ר' יוסי אומר גזל גמור דלא מתנא חרש שוטה וקטן יש בהן גזל מפני דרכי שלום ר' יוסי אומר גזל גמור דעני המנקף בראש היות מה שתחתיו גזל מפני דרכי שלום רבי יוסי אומר גזל גמור אין ממחין ביד עניים עובדי כוכבים בלקט שכחה ופיאה מפני דרכי שלום: כהן קורא ראשון מנא ה"מ תנא דבי ישמעאל וקדשתו לכל דבר שבקדושה לפתוח ראשון ולבדך ראשון וליטול מנה יפה ראשון. פי' לפתוח ראשון בכל דבר כבוד בין בתורה בין בישיבה הוא ידבר בראש ולבדך ראשון בסעודה וליטול מנה יפה ראשון. אם בא לחלוק עם ישראל בכל דבר לאחר שישוו החלקים בשוה אומר לו ברוך וטול איזו חלק שרצצה בלא גזל אבל ליטול בלא אמירת חבירו לא דהא אמריתן בעלמא כל הנוטל חלק יפה אינו רואה סימן ברכה לעולם: א"ל אביי לרב יוסף מפני דרכי שלום דאורייתא היא אלא אמר אביי לכדמר דתניא שנים ממתינין זה לזה בקערה שלשה אין ממתינין. פי' אין השנים צריכין להמתין להיחיד והבוצע הוא פושט ידו תחלה כגון בעל הבית שהוא מברך ברכת המוציא ואם בא לחלוק כבוד לרבו או למי שגדול ממנו בחכמה הרשות בידו ואמר מר עלה לא שנו אלא בסעודה אבל בבית הכנסת לא דאתו לאנצויי פי' דוקא בסעודה אדם רשאי לחלוק כבוד למי שגדול ממנו או ללוי או לישראל (דלמא) [דהא] ליתא שארא לאינצויי ולמימר אנא נמי קרינא ברישא אבל בבית הכנסת דאתו לאנצויי ולמימר אנא קרינא ברישא אינו רשאי כהן קורא ראשון שאינו רשאי לחלוק כבוד לרבו או למי שגדול ממנו וכ"ש שאין הגדול רשאי ליטול שררה לעצמו לקרוא קודם הבהן^[6] וקרא דכתיב וקדשתו אם רוצה הבהן לחלוק כבוד למי שגדול ממנו רשאי אי נמי קרא דכתיב בשוין כהנתן בשלוהי הוריות (יג). כהן קודם ללוי לוי קודם לישראל וכו' עד אימתי בזמן ששניהם שוין אבל אם היה ממזר תלמיד חכם וכהן גדול עם הארץ ממזר תלמיד חכם קודם לכהן גדול עם הארץ ואמרין בגמרא מנא הני מילי אמר רבי אחא בר חנינא דאמר קרא יקרה היא מפנינים יקרה היא מכון גדול שנבנס לפני ולפנים אבל בקריאת התורה תיקנו שאינו רשאי לחלוק כבוד למי שגדול ממנו כל שכן שאין הגדול רשאי ליטול שררה לעצמו: אמר רב מתנה הא דאמרת בב"ה לא יחלוק כבוד למי שגדול ממנו לא אמרו אלא בשבתות וימים טובים דשכיחי רבים ולא אתו לאינצויי אם בא לחלוק [כבודן] לרבו חולק אינו והא רב הונא קרי כבהני בשבתות וימים טובים שאני רב הונא דאפילו רבי אמי ורבי אסי כהני חשיבי דבארעא דישיראל מיכף הוו כייפין ליה פי' דדוקא גדול הדור שאין בכל המקומות כמותו וכולם כפופין תחתיו ואין מי שיתקנא בו אבל אם היה גדול בעירו בלבד אינו רשאי לחלוק לו כבוד דלמא אתו לאנצויי שהיו בני אדם מתקנאים ותופשיין עצמן כגדולים: אמר אביי נקטינן אם אין שם כהן נתפרדה החבילה. פירוש לא אמריתן יקדים הלוי לישראל אלא קורין לפי מעלתו: ואמר אביי נקטינן אין שם לוי קורא כהן והאמר רבי יוחנן כהן אחר כהן לא יקרא משום פגמו של ראשון וכן לוי אחר לוי לא יקרא כי קאמרין באותו כהן שקרא שתדור וקרא במקום לוי: שלחו ליה בני גלילא לרבי חלבו אחריהן

נמו:

וְלִיטוּל מְנַה יִפָּה רֵאשׁוֹן. כגון צמעשר עני או צדקה אס הוא עני או צנצנים המסובין בסעודה אצל צמידו דשותפות לא דלמרינן צפ' מקום שנהגו (פסחים דף ג:) דהנותן עינו צחלק יפה אינו רואה סימן ברכה לעולם^[ט]:
אבֿל בשני ובחמישי לא. אומר ר"ת הני מילי לדידהו דבחול הוו טרידי צמלאכתן ולא שכיחי אצל לדידן^[י] שכיחי בשני ובחמישי כמו ציו"ט:

ראפ"י רבי אמי ורבי אסי בהני חשיבי בו'. משמע דלי לאו הכי אסור אפי' הוא גדול מכל בני עירו והא דלמר בסוף מגילה (דף כח.) א"ר פרידא מימי לא צרכמי לפני כהן ופרין הש"ס מחכס הקורא אחר כהן עם הארץ דחייב מיתה ומוקי לה בשוין ועל כרחק לאו שוין ממש דא"כ מאי רצומיה אלא אתא לנפוקי כהן ע"ה^[י] וצריך למימר נמי דכולהו אינו כפופין לרבי פרידא^[י] דלי לאו הכי מאי רצומיה אי נמי הא דבעי הכא כייפי היינו צשצמות ויו"ט ור' פרידא אפילו בשני ובחמישי לא קרא:
נתפרדה החבילה. ה"ר יצחק ברבי יהודה מפרש דקורא לו צמקום הראוי לו והא דלמר צמכות (דף כה:) מוחזקין בזה שהוא כהן שקרא אחריו לוי ה"ר קרץ לומר דקיי ליה דלא קרא^[י] צמקום הראוי גדול היה משלפניו או קטן משל אחריו:
ב' קאמרין באותו כהן. למאי דמקון דהקורא את המגילה (דף כא:) שכל אחד מצדך לפניו ולאחריה ניחא ואפילו לפי מאי י' דמנן (שס) הפותח מצדך לפניו וחומס מצדך לאחריה צריך לומר צלומי כהן שקורא פעמים שהולך ויושב צינחיס דלי צב"ה צנח"י הוי מינכרז שמי קריאות כי היא דמניא צמוספתא דמגילה^[י] אס לא היה שס אלא אחד ידיע לקרות קורא ויושב ועומד וקורא וזה היה^[י] נמי קודם המקנה דלאחר המקנה שכל אחד מצדך לפניו ולאחריה לא צריך^[י] ומשם רצינו יהודה כהנא דאס אין צניות הכנסת רק כהנים דאס קורא צמקום צעצה ועל כל פרשה יצדך לפניו ולאחריה: אס

כהני חשיבי דא"י מיכף הוו כייפי ליה אמר אביי^[ט] נקטינן אין שם כהן נתפרדה חבילה ואמר אביי נקטינן אין שם לוי קורא כהן אינו והאמר רבי יוחנן כהן אחר כהן לא יקרא משום פגמו של ראשון לוי אחר לוי לא יקרא משום פגם שניהם כי קאמרין צבאותו כהן מ"ש לוי אחר לוי דאיכא פגם שניהם דאמרי חד מינייהו לאו לוי אחר לוי מינייהו חד מינייהו לאו כהן הוא כגון דמוחזק לן באבוב דהאי שני דכהן הוא ה"ג דמוחזק לן באבוב דהאי שני דלוי הוא אלא אמרי ממזרת או נתינה נסיב ופסליה לזרעיה הכא נמי אמרי גרושה או חלוצה נסיב ואחליה לזרעיה סוף סוף לוי מי קא הוי ולמאן אי ליושבין הא קא חזו ליה אלא ליוצאין שלחו ליה בני גלילא לרבי חלבו אחריהן מי

נמי אמאי ליכא נמי פגם שניהם דאתו למימר שני לאו כהן הוא אלא לוי:
באוסו כהן. עצמו יחזור ויקרא דמחזק לוי:
דמוחזק לן בציבוב דהאי שני דכהן הוא. ולא מצי למימר לוי הוא הלכך לראשון הוא דליכא פגמא: ופרכינן דכוותיה על כרחק גבי לוי **דמוחזק לן בציבוב דהאי שני דלוי הוא**. ומאי פגמא איכא. אלא על כרחק היינו פגמא דלמרי צבוב ממזרת נסיב או נתינה (או) מן הגזעונים שגזר דוד עליהם^[י] ואחליה מקדושת ליייה והוי ישראל פסול וצמקום ישראל קורא הכא נמי כהן שני אתו למימר כו'. **ואחליה**. מקדושת כהונה והרי הוא ישראל: ומשני הואיל וצלוי קרא ליכא פגמא דאי כ"ד חלל הוא סוף סוף לוי מי הוי שיקרא צמקום לוי הלכך על כרחק כיון דציבוב כהן אין זה חלל ואין כהן פגם אלא לראשון: **ונמאן**. (יט) מי פגמו: **אילימא ייושצין**. עד שיגלל ס"ת: **הא קא חזו ליה**. להאי כהן ראשון דסליק למנין צעצה: **ליוצאין**. שלא ימיתו ויצאו: **אחריהן**. דכהן לוי: **מי**

הניזקין פרק חמישי גיטין

נזר הקרוצ לאמה. אמת המים המציאה מים מן הנהר לשדות ורגלינן לעשות צורות שאס מיבש האמה ינאלו מן הצור וישקו השדות ומרגלינן מי האמה לצור עד שיתמלא ותקנו חכמים שיתמלאו צורות **צשצדות** העליונות שהן קרובין למנאל האמה ואח"כ ינאלו התחתונים וכשהוא ממלא^[א] סוכר את האמה עד שיתמלא:

מפני דרכי שלום. שלא תהא מחלוקת צייניהם אי אסכור ראשון דהא תקנא דרצנן הכי ואע"פ שאינו דין:
מלודוס חיה כו'. מדאורייתא כל כמה דלא מטא לדידה לאו גזל הוא וצגמ"י מפרש ליה צמאדות שאין להן מוך דליקני ליה כלוי: **גזל גמור**. צגמרא^[א] מפרש גזל גמור מדצריה^[א]. וטעמא דרבי יוסי כוליהו דקסבר עשו מפני דרכי שלום את שאינו זוכה לקנות קנין גמור כזכה: **המנקף** חומך כמו ונקף סככי היער (רשעי י) וכמו ונשרז צו עלילות כנוקף זית (שס י):
גב' ויסנה. שיקרא צה כהנים והדר בני לוי: **וקדשמו**. כי את וגו': **לפסוח ראשון**. בכל דצר כבוד צין צמורה צין צישיצה הוא ידצר צראש: **ולנדר ראשון**. בסעודה: **ויעטול מנה יפה ראשון**. אס צא לחלוק עם ישראל צכל דצר לאחר שיתלקו צשוב אומר לו צצור וטול איזו שערצה: **א"ל דאורייתא היא**. ומורה אמרה כן מפני דרכי שלום: **אלא אמר אביי**. דרכי שלום דקמני מתני': **לנדמר**. אתא. רבה צר נחמני שהיה רבו: **אין ממטינין**. אין צריכין להמתין: **הצוצע**. כגון צעה"צ שהוא מצדך המוציא ואפי' הוא קטן: **הוא פושט ידו**. צקערה תחלה ללפס צו את פרוסת המוציא: **לא שנו**. דחולק כבוד לרבו: **אלא צסעודה**. כדאמרן: **אצל** לענין לקרות צמורה צצית הכנסת אין כהן חולק כבוד ללוי י' ולוי לישראל דלא לימו שארז לאצנחיי ולמימר אנא נמי קרינא צרישא ויינו דקמני ממתינין כהן קורא ראשון כו' כמה שכתב צמורה ואינו רשאי לחלוק כבוד צצצור ולשנותו מפני דרכי שלום: **רצ הווא**. ישראל הוה: **נקטינן**. מסורת מאצמותיו: **נפפרדה חצינא**. נפסק הקשר. איצד הלוי את כבודו צצציל צצילתו הנפפרדת ואינו קורא כלל כך אמר מורי הוקן ומורי ר' יצחק צן יהודה וכן סידר רצ עמרס. אצל מתלמידי מורי רבי יצחק הלוי שמעתי שמו שאין סדר לדצר להקדים לוי לישראל ומי שירצה יקדים: **קורא כהן**. צמקום לוי: **מפני פגמו של ראשון**. שלא יאמרו הראשון אינו כהן ולקמיה פריך והא קא חזו דסליק ממנינא: **משום פגם שניהם**. לא ידעי אינצי פגמא צהי מינייהו ויאמרו ראשון אינו לוי לפיכך חזר וקרא לוי אי נמי שני אינו לוי אלא ישראל. ולקמיה פריך גבי כהן

נמי אמאי ליכא נמי פגם שניהם דאתו למימר שני לאו כהן הוא אלא לוי: **באוסו כהן**. עצמו יחזור ויקרא דמחזק לוי:
דמוחזק לן בציבוב דהאי שני דכהן הוא. ולא מצי למימר לוי הוא הלכך לראשון הוא דליכא פגמא: ופרכינן דכוותיה על כרחק גבי לוי **דמוחזק לן בציבוב דהאי שני דלוי הוא**. ומאי פגמא איכא. אלא על כרחק היינו פגמא דלמרי צבוב ממזרת נסיב או נתינה (או) מן הגזעונים שגזר דוד עליהם^[י] ואחליה מקדושת לוייה והוי ישראל פסול וצמקום ישראל קורא הכא נמי כהן שני אתו למימר כו'. **ואחליה**. מקדושת כהונה והרי הוא ישראל: ומשני הואיל וצלוי קרא ליכא פגמא דאי כ"ד חלל הוא סוף סוף לוי מי הוי שיקרא צמקום לוי הלכך על כרחק כיון דציבוב כהן אין זה חלל ואין כהן פגם אלא לראשון: **ונמאן**. (יט) מי פגמו: **אילימא ייושצין**. עד שיגלל ס"ת: **הא קא חזו ליה**. להאי כהן ראשון דסליק למנין צעצה: **ליוצאין**. שלא ימיתו ויצאו: **אחריהן**. דכהן לוי: **מי**

בלקט שכחה ופיאה מפני דרכי שלום: כהן קורא ראשון מנא ה"מ תנא דבי ישמעאל וקדשתו לכל דבר שבקדושה לפתוח ראשון ולבדך ראשון וליטול מנה יפה ראשון. פי' לפתוח ראשון בכל דבר כבוד בין בתורה בין בישיבה הוא ידבר בראש ולבדך ראשון בסעודה וליטול מנה יפה ראשון. אם בא לחלוק עם ישראל בכל דבר לאחר שישוו החלקים בשוה אומר לו ברוך וטול איזו חלק שרצצה בלא גזל אבל ליטול בלא אמירת חבירו לא דהא אמריתן בעלמא כל הנוטל חלק יפה אינו רואה סימן ברכה לעולם: א"ל אביי לרב יוסף מפני דרכי שלום דאורייתא היא אלא אמר אביי לכדמר דתניא שנים ממתינין זה לזה בקערה שלשה אין ממתינין. פי' אין השנים צריכין להמתין להיחיד והבוצע הוא פושט ידו תחלה כגון בעל הבית שהוא מברך ברכת המוציא ואם בא לחלוק כבוד לרבו או למי שגדול ממנו בחכמה הרשות בידו ואמר מר עלה לא שנו אלא בסעודה אבל בבית הכנסת לא דאתו לאנצויי פי' דוקא בסעודה אדם רשאי לחלוק כבוד למי שגדול ממנו או ללוי או לישראל (דלמא) [דהא] ליתא שארא לאינצויי ולמימר אנא נמי קרינא ברישא אבל בבית הכנסת דאתו לאנצויי ולמימר אנא קרינא ברישא אינו רשאי כהן קורא ראשון שאינו רשאי לחלוק כבוד לרבו או למי שגדול ממנו וכ"ש שאין הגדול רשאי ליטול שררה לעצמו לקרוא קודם הבהן^[6] וקרא דכתיב וקדשתו אם רוצה הבהן לחלוק כבוד למי שגדול ממנו רשאי אי נמי קרא דכתיב בשוין כהנתן בשלוהי הוריות (יג). כהן קודם ללוי לוי קודם לישראל וכו' עד אימתי בזמן ששניהם שוין אבל אם היה ממזר תלמיד חכם וכהן גדול עם הארץ ממזר תלמיד חכם קודם לכהן גדול עם הארץ ואמרין בגמרא מנא הני מילי אמר רבי אחא בר חנינא דאמר קרא יקרה היא מפנינים יקרה היא מכון גדול שנבנס לפני ולפנים אבל בקריאת התורה תיקנו שאינו רשאי לחלוק כבוד למי שגדול ממנו כל שכן שאין הגדול רשאי ליטול שררה לעצמו: אמר רב מתנה הא דאמרת בב"ה לא יחלוק כבוד למי שגדול ממנו לא אמרו אלא בשבתות וימים טובים דשכיחי רבים ואתו לאינצויי אבל בשני ובחמישי דלא שכיחי רבים ולא אתו לאינצויי אם בא לחלוק [כבודן] לרבו חולק אינו והא רב הונא קרי כבהני בשבתות וימים טובים שאני רב הונא דאפילו רבי אמי ורבי אסי כהני חשיבי דבארעא דישיראל מיכף הוו כייפין ליה פי' דדוקא גדול הדור שאין בכל המקומות כמותו וכולם כפופין תחתיו ואין מי שיתקנא בו אבל אם היה גדול בעירו בלבד אינו רשאי לחלוק לו כבוד דלמא אתו לאנצויי שהיו בני אדם מתקנאים ותופשיין עצמן כגדולים: אמר אביי נקטינן אם אין שם כהן נתפרדה החבילה. פירוש לא אמריתן יקדים הלוי לישראל אלא קורין לפי מעלתו: ואמר אביי נקטינן אין שם לוי קורא כהן והאמר רבי יוחנן כהן אחר כהן לא יקרא משום פגמו של ראשון וכן לוי אחר לוי לא יקרא כי קאמרין באותו כהן שקרא שתדור וקרא במקום לוי: שלחו ליה בני גלילא לרבי חלבו אחריהן

מסורת הש"ס

א) צ"מ יב. שעות מנא.
ב) [ארוית יג.]. א) שס.
ד) מריס סב מו"ק כח:
ה) [ענין מוספות חולין פו. סד"ה וחינו]. ו) צרכות מו.
[מוספתא שס פ"ה].
ו) [מגילה כב.]. ח) ופי' פרש"י בעריוניו ה. ד"ה והאמר]. ט) [פרש"י צרי"ף אימא: ובשמללחן העליות סוכרין העלוינס וכו'].
י) [למנן סא.]. יא) [שס] וי' [פרש"י צרי"ף נוסף]
יב) [נמנות עת.]. טז) [ג'ל נמי (רש"י)]. טז) [ועי' היטבי מוספות מו"ק כח.].
יז) [אב"ל דמנא. דליתו משנה]. יח) [פ"ג מו"ן].

מִוֶּסֶף תּוֹסֵפוֹת

תורה אור השלם

1. ויכתב משה את התורה הזאת ויתנה אל הבתנים בני לוי וישאם את ארון ברית יי ואל כל קבני ישראל:
דברים לא ט
2. ונגשו הבתנים בני לוי בי בם בחר יי אליהיו לשררת ולבדך בשם יי ועל פיהם יתנה כל ריב וכל נגע:
דברים כא ה
3. בני עמרם אהרן ומשה וקדל אהרן להקדישו קדש קדשים הוא וקבני עד עולם להקדשו לפני יי לשרתו ולבדך בשמו עד עולם:
דברי הימים א ג יג
4. וקדשתו בי אתם אלהיו הוא מקדש קדש יתנה קץ בי קדוש אני יי מקדשכם:
ויקרא כא ח
5. דרכיה דרכי נעם וכל נתיבותיה שלום:
משלי ג יז

מִוֶּסֶף תּוֹסֵפוֹת

גליון הש"ס

תו"ם ד"ה נחפירה החבילה ח"ד יצחק ב"ר יהודה. נמשכן מסרי' נתיט לוי כלל ד סימן ל סג דט"ס הוא וצ"ל ר' יצחק הלוי:

מִוֶּסֶף תּוֹסֵפוֹת

מוסף רש"י

מציאת חרש שוטה וקטן יש בהן משום גזל מפני דרכי שלום. שלא יתקוטצו אצוי או קרוביו (סנהדרין כה:). לפתוח ראשון. לקרות בספל מורה (מו"ק כח:). נדרים סב הוריות ב:). ולבדך ראשון. צרכת המזון (מו"ק כח:). צרכת המוציא וצרכת המזון (נדרים שס) ממזן (הוריות שס). וליטול מנה יפה ראשון. כשחולק עם אחיו הכהנים נלחם הפנים (נדרים שס). רב הונא קרי כבהני. ואע"ג דלאו כהן הוה (תחובות כה: ושם דב). נקטינן. מסורת מאצמותיו מנכס מצימותיו (שרובין ה).

^[1] נגאה דליל קודם הסבן דהא כתיב קול קדשמו ודוקא אם רוצה וכו'